

НАСОКИ ЗА РАБОТА НА ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ (ЦПЛР) ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2020-2021 ГОДИНА В УСЛОВИЯТА НА COVID-19

В условията на извънредната обстановка в страната, свързана с COVID-19, е необходимо да се осигурят условия, позволяващи присъствието на децата и учениците в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Здравето на децата, учениците, учителите-ръководители на групи и непедagogическия персонал е много важно във връзка с присъственото започване и провеждане на образователния процес в ЦПЛР в условията на COVID-19. От това произтичат и конкретни предизвикателства, пред които сме изправени преди началото на учебната 2020-2021 година:

1. Доколкото е възможно да осигурим максимално безрискова среда в центровете за подкрепа за личностно развитие, като съзнаваме че няма абсолютно безопасна среда в условията на епидемия. Това предполага всеки център да реализира набор от мерки за намаляване рисковете от предаване на инфекцията, включително чрез създаването на нагласи за здравно и социално отговорно поведение на децата и учениците като част от възпитателната функция на образованието.

2. Да реагираме съгласно здравните правила при всеки един случай на заболял или при съмнение за COVID-19.

3. Да имаме готовност при указания от здравните власти да превключим на обучение в електронна среда от разстояние (в т.ч. за отделни групи или за целия център за подкрепа за личностно развитие) и съобразно решенията на областните кризисни щабове за борба с COVID-19.

4. Да поддържаме положителен психоклимат на работа и обучение и да редуцираме ситуацията на напрежение, стрес и дезинформация.

5. Да използваме кризата като възможност за иновация и подобряване на педагогически и организационни модели и практики, за създаване на още по-сплотени и взаимодействащи общности между центровете и между учителите-ръководители на групи, родителите и децата/учениците и др.

Настоящите насоки отчитат тенденциите и решенията на образователните системи в различни страни, но се опират преди всичко на натрупания у нас опит в периода март-юни 2020 година и отразяват националните ни специфики. В зависимост от промяната на обстановката и решенията на здравните власти и в случай на влошаване на пандемичната

ситуация са описани и възможностите за преминаването от присъствено обучение към обучение в електронна среда от разстояние на отделни групи или на всички групи в ЦПЛР (там, където е приложимо).

Насоките са структурирани около няколко основни решения, следващи изброените по-горе предизвикателства, и предлагат комплекс от **общи (задължителни) и препоръчителни (приложими частично и/или само в отделни центрове)** мерки и правила, въз основа на които всеки център за подкрепа за личностно развитие да направи своята комбинация и да осъществи най-адекватния избор на мерки, отчитащ конкретните условия, в т.ч. вида на ЦПЛР, сградния фонд, персонала, различните възрастови групи деца/ученици, спецификата на обучението, регионалните характеристики и т.н.

Общите мерки включват предимно здравни протоколи и организационни правила, които да се прилагат от всички ЦПЛР.

Препоръчителните мерки включват идеи и решения, от които всеки център избира и прилага доколкото и където е възможно. Списъкът с препоръчителни мерки е отворен за промени, като в зависимост от развитието на епидемията от COVID-19 в страната ще се допълва и обогатява постоянно с решения.

Мерки за намаляване на рисковете от предаване на инфекцията

Ограничаването на разпространението на вируса предполага **намаляване на средата на взаимодействие** на всеки един от нас. При присъствено обучение с груповата система на организация в ЦПЛР ограничаването на средата на взаимодействие е възможно само частично. Анализирайки различните модели за намаляване на средата на взаимодействие и отчитайки ограниченията, свързани с човешките ресурси и материалната база, както и фактът, че ЦПЛР са различни (като брой деца и ученици, брой групи и персонал, материална база, график на групите и т.н.), осъзнаваме, че **ниито един организационен модел не може да бъде системно приложен (за всички ЦПЛР) в неговата цялост**. Даваме си сметка, че е невъзможно да се осигури препоръчаната физическа дистанция и да се гарантира липса на физическо взаимодействие вътре в стаята/кабинета/залата за спорт (респ. в групата), затова предлагаме като водещ модел да се приложи **стратегията на дистанция (невзаимодействие) между децата/учениците от различните групи**. Прилагането на тази стратегия ще осигури възможност при наличието на болно дете/ученик за среда на взаимодействие да се приема само групата, в която детето/ученикът се обучава, респ. на карантина да подлежат само децата/учениците от тази група.

А. Задължителните мерки за ограничаване на рисковете от разпространение на вируса включват:

1. Спазване на общите здравни мерки.
2. Носене на лични предпазни средства (маски или шлемове).

Носенето на маска или шлем е задължително:

- в общите закрити части на ЦПЛР – преддверие, фойета, стълбища, коридори, санитарни възли, медицински кабинет (ако има такъв), учителската стая, стая с библиотечен фонд, бюфет (ако има такъв) или място, определено за хранене – за деца/ученици от ЦПЛР, учители-ръководители на групи, в т.ч. от външните за институцията лица и други;

- в стаите/кабинети/залите за спорт от учителите-ръководители на групи в различните направления, които преподават на деца/ученици в повече от една група, в зависимост от прилагания в ЦПЛР модел на дистанциране (между отделните групи). При учители-ръководители на групи, които преподават само в една група, носенето на защитна маска/шлем е по тяхно желание.

Носенето на маска или шлем в стаи/кабинети/зали за спорт от децата/учениците е по желание, когато детето/ученикът посещава само една група в дадено направление.

Горните правила за носене на маски и шлемове са съгласно действащите здравни правила общо за страната и избраният модел за ограничаване на взаимодействието между групите. Същите могат да се променят при промяна на общите правила от министъра на здравеопазването.

Маските за децата/учениците се осигуряват от тях, респ. от техните родители. ЦПЛР осигуряват маски в случаите, когато децата/учениците нямат такива или не са подходящи за ползване.

3. Дезинфекция на повърхностите и проветряване.

Необходимо е ежедневно двукратно влажно почистване и дезинфекция на всички критични точки в ЦПЛР – подове, бюра, чинове, маси, дръжки на врати, прозорци, ключове за осветление, бутони на асансьори, парапети, уреди, тоалетни чинии, мивки, кранове и др., а при наличие на потвърден случай/и на COVID-19 хигиенните и дезинфекционните мероприятия трябва да се увеличат, като в зависимост от обектите варират от 4 пъти на ден до дезинфекция на всеки час.

Всички помещения в централите се проветряват по време на всяко междучасие, като им се обръща специално внимание на кабинетите по различните направления, зали за спорт, лабораториите, работилниците, в които повърхностите, мишките, клавиатурите и инструментите се дезинфекцират във всяко междучасие.

Във всички санитарни помещения и тоалетни в ЦПЛР е необходимо да се следи за изразходването и своевременното осигуряване на течен сапун или дезинфектанти, еднократни салфетки за подсушаване на ръцете, тоалетна хартия, както и за регулярно изхвърляне на боклука.

4. Засилена лична хигиена:

- осигуряване на течаща топла вода и сапун във всяко санитарно и миялно помещение за всички деца/ученици и за всички работещи в центъра;
- поставяне на автоматични дозатори за дезинфектант за ръце на входа на ЦПЛР и в коридорите, а при възможност – и в стаи/кабинети/зали за спорт, лабораториите и работилниците, като тяхната употреба следва да е контролирана;
- създаване на навици за миене на ръцете с течен сапун и топла вода преди и след посещение на тоалетната, преди хранене, след отдых на открито/физически активности, при кихане и кашляне;
- правилно използване на дезинфектант за ръце;
- елиминиране на вредни навици, свързани с докосване на лицето, носа, устата и очите.

5. Спазване в бюфета (ако има такъв) на публикуваните на интернет страницата на МЗ и БАБХ „Препоръки към бизнес операторите и работодателите от хранителния бизнес“.

6. Създаване на организация и спазване на правилата във връзка с епидемията в ЦПЛР.

- определяне от директора на лице, отговорно за организацията и спазването на правилата във връзка с епидемията;
- разпределяне на отговорностите в екипа на ЦПЛР и задълженията на останалия персонал, в т.ч. и графици за дежурства;
- запознаване на персонала, децата/учениците и външните посетители със здравните изисквания;
- създаване на организация на хигиенните и дезинфекционни дейности и запознаване с инструкциите за начина на ползване на съответните биоциди, вкл. и правилното приготвяне на дезинфекционните разтвори, за биоцидите, които не са готови за употреба, съгласно издадените от МЗ разрешения съвместно от медицинското лице в центъра (ако има такова лице) и/или под методичната помощ на РЗИ.

Б. Препоръчителните мерки се обсъждат и приемат от педагогическите съвети/общото събрание на ЦПЛР – Кариерно ориентиране и консултиране. ЦПЛР изготвят собствен списък от приложими за тях логически и организационно свързани мерки.

Списъкът с препоръчителните мерки (Приложение № 1) е с примерни решения и е първоначален и отворен. Основно предизвикателство при избора на решения е осигуряването на физическа дистанция между децата/учениците от различни групи в т. нар. критични зони – коридори и стълбища, тоалетни и миялни помещения, бюфети (ако има такива), компютърни кабинети и зали за спорт. В Приложение № 1 са очертани някои препоръчителни мерки, но разнообразието от ситуации в ЦПЛР ще даде идеи и за други работещи механизми.

В. Възпитателните мерки включват:

1. Провеждане на периодични разговори/беседи, съобразени с възрастовите особености на децата/учениците, за правилата, личната отговорност и живота на всеки един от нас в условията на епидемия от COVID-19. Разговорът има за цел най-вече да напомни на децата/учениците за спазване и съблюдаване на правилата за лична хигиена и физическа дистанция и за възпитание на отговорно поведение към себе си и останалите.

2. Напомняне на децата/учениците да докосват по-малко предмети в стаите/кабинетите/залите за спорт и в останалите помещения, както и да не споделят храни и напитки.

3. Даване на личен пример на децата/учениците от учителите-ръководители на групи.

4. Поставяне на видно място – в коридори/стаи/кабинети/зали за спорт/тоалетни и др., на информационни материали за правилна хигиена на ръцете, спазване на физическа дистанция, респираторен етикет, носене на защитни маски и др.

Правила за поведение при съмнение или случай на COVID-19 в ЦПЛР

Сред приоритетните задачи на всяко ЦПЛР при разработване на модела на центъра е да създаде необходимите условия за бърза и адекватна реакция при съмнение за заболяване, както и да комуникира стъпките с цел възпитаване на спокойно и уверено поведение в случай на COVID-19 в ЦПЛР. Това включва както мерки за подготовка за евентуална среща с вируса в ЦПЛР, така и спазването на конкретни правила при наличие на симптоми или в случай на положителен резултат за COVID-19 по метода PCR на дете/ученик или на член на колектива в ЦПЛР.

Подготвителните мерки изискват:

1. Обособяване на помещение, в което да може да се отдели ученик или лице с грипозни симптоми.

2. Създаване на организация за недопускане в сградата на ЦПЛР на лица във видимо нездравословно състояние.

3. Организиране на разяснителна кампания и обучение на педагогическите специалисти и на непедagogическия персонал да разпознават симптомите на COVID-19, за да може по-бързо да се определят потенциалните заболели.

4. Информирание на родителите за прилаганите здравни протоколи и за начина на уведомяването им при възникване на съмнение за случай на COVID-19, както и за последващите мерки.

Задължителните здравни протоколи за поведение при съмнение или случай на COVID-19 в ЦПЛР включват:

А. При наличие на един или повече симптоми при дете/ученик (повишена телесна температура, кашлица, хрема, задух, болки в гърлото, умора, мускулни болки, гадене, повръщане, диария и др.):

Първоначално поведение

- Детето/ученикът се отделя незабавно в предназначено за такъв случай помещение, докато не се прибере у дома.
- На детето/ученика се поставя маска, съобразена с възрастта му.
- Незабавно се осъществява връзка с родителите/настойниците и се изисква да вземат детето/ученика, като се съобразяват с необходимите превантивни мерки (носене на маски за лице, използване на личен транспорт при възможност).
- На родителите/настойниците се припомнят процедурите, които трябва да следват – да се избягва физически контакт и да се консултират със семейния лекар на детето/ученика (първо по телефона), за преценка на здравословното му състояние и за последващи действия съобразно конкретната ситуация, вкл. необходимост от провеждане на тест за нов коронавирус.
- След като детето/ученикът напусне помещението, се извършва щателна дезинфекция в кратък срок с биоцид с вирусоцидно действие, при спазване на изискванията, посочени в буква „А“ от раздел „Мерки за намаляване на рисковете от предаване на инфекцията“.
- Стриктно се спазват превантивните и ограничителните мерки.
- Детето/ученикът продължава отново в присъствено обучение в ЦПЛР само срещу медицинска бележка от семейния лекар, че е клинично здраво и това е допустимо.

В случай на положителен резултат за COVID-19 по метода PCR на дете/ученик:

- Родителите информират директора на ЦПЛР, който трябва незабавно да се свърже със съответната РЗИ.
- В зависимост от характеристиките на сградата и броя на контактните лица мерките може да включват затваряне на една или няколко групи или на цялото ЦПЛР.

- Идентифицирането на контактните лица и мерките, които да се предприемат в ЦПЛР, се разпореждат от РЗИ и се предписват на директора на съответното ЦПЛР.
- Лицата, които се поставят под задължителна карантина, се определят от съответната РЗИ в зависимост от конкретната ситуация, но като правило под 14-дневна карантина се поставят следните лица след извършена оценка на риска и определени като близки контактни:
 - Деца/ученици от същата група като родителите/настойниците се инструктират за провеждане на наблюдение за поява на клинични симптоми и признаци за COVID-19 и навременно уведомяване на личния лекар на детето и на РЗИ.
 - Учители-ръководители на групи и друг персонал от ЦПЛР, осъществили незащитен контакт със заразено лице: на разстояние по-малко от 2 м. и за повече от 15 минути или без носене на защитна маска за лице.
 - Други деца/ученици, осъществили незащитен контакт със заразено лице: на разстояние по-малко от 2 м. и за повече от 15 минути или без носене на защитна маска за лице
- Незащитеният контакт със заразено лице трябва да е осъществен в период от 2 дни преди до 14 дни след появата на оплаквания, а при установен асимптомноносител на COVID-19 – от 2 дни преди до 14 дни след вземането на проба за изследване по метода PCR.
- Всички контактни лица се инструктират за провеждане по време на домашната карантина на наблюдение за поява на клинични симптоми и признаци за COVID-19 и навременно уведомяване на личния лекар на детето/ученика и на РЗИ.
- При карантиниране на контактното дете/ученик, членовете на домакинството му се самонаблюдават за симптоми на COVID-19 в рамките на 14-те дни на карантината на детето/ученика и още 14 дни след тази карантина. При поява на симптоми, уведомяват РЗИ и личните лекари, независимо дали детето/ученикът е проявил или не са проявил симптоми с оглед на безсимптомно протекла инфекция при децата/учениците и възможно заразяване на възрастни в домакинствата.
- Извършва се продължително проветряване, влажно почистване и крайна дезинфекция на всички повърхности, предмети и помещенията, до които е имало контакт детето/ученикът в последните 48 часа, след което стаята/кабинетът/залата за спорт/помещенията може да се използват за работа в групата/пите.

Б. При наличие на един или повече симптоми при възрастен (повишена телесна температура, кашлица, хрема, задух, болки в гърлото, умора, мускулни болки, гадене, повръщане, диария и др.):

Първоначално поведение:

- Лицето незабавно се отделя и му се предоставя маска, която да постави на лицето си, ако връщането в дома му не е възможно в същия момент.
- Избягва се физически контакт с други лица.
- При възможност използва личен транспорт за придвижване.
- Осъществява консултация с личния си лекар за преценка на състоянието му и за последващи действия, в т.ч. и за решение дали е нужно да се направи тест.
- Директорът на центъра предоставя на съответната РЗИ списък на учителите и децата/учениците, които са били в контакт с лицето, в съответствие с указанията на РЗИ. Информират се родителите на децата/учениците, които са били в контакт с лицето.
- След като лицето напусне помещението, се извършва щателна дезинфекция в кратък срок с биоцид с вирусоцидно действие при спазване на изискванията, посочени в буква „А“ от раздел „Мерки за намаляване на рисковете от предаване на инфекцията“.
- Стриктно се спазват превантивните и ограничителните мерки.
- Лицето се допуска отново на работа в училище само срещу медицинска бележка от семейния лекар, че е клинично здраво и това е допустимо.

В случай на положителен резултат за COVID-19 по метода PCR на възрастен човек:

- Лицето информира директора на ЦПЛР, който незабавно се свързва със съответната РЗИ, която извършва епидемиологично проучване с цел оценка на риска от разпространение на инфекцията в ЦПЛР и в семейството и в зависимост от това се предприемат най-адекватните мерки в конкретния случай.
- Директорът на центъра предоставя на съответната РЗИ списък на учителите и децата/учениците, които са били в контакт с лицето в съответствие с указанията на РЗИ.
- Идентифицирането на контактните лица, както и мерките, които следва да се предприемат в ЦПЛР, се разпореждат от РЗИ и се предписват на директора на съответното ЦПЛР.
- В зависимост от характеристиките на сградата и броя на контактните лица мерките може да включват затваряне на една или няколко групи, или на цялото ЦПЛР.
- Лицата, които се поставят под задължителна карантина, се определят от съответната РЗИ в зависимост от конкретната ситуация, но като правило под 14-дневна карантина се поставят лица след извършена оценка на риска и определени като високорискови контактни:

- Учители-ръководители на групи и друг персонал, осъществили незащитен контакт със заразено лице: на разстояние по-малко от 2 м. и за повече от 15 минути или без носене на защитна маска за лице;
 - Други деца/ученици, осъществили незащитен контакт със заразено лице на разстояние по-малко от 2 м. и за повече от 15 минути или без носене на защитна маска за лице.
- Незащитеният контакт със заразено лице трябва да е осъществен в период от 2 дни преди до 14 дни след появата на оплаквания, а при установен асимптомнен носител на COVID-19 – от 2 дни преди до 14 дни след вземането на проба за изследване по метода PCR.
 - Всички контактни лица се инструктират за провеждане на наблюдение по време на домашната карантина за поява на клинични симптоми и признаци за COVID-19 и за навременно уведомяване на личните лекари и на РЗИ
 - Извършва се продължително проветряване, влажно почистване и крайна дезинфекция на повърхностите в стаи/кабинети/зали за спорт в ЦПЛР, помещенията и предметите, до които е имало контакт лицето в последните 48 часа, след което те може да се използват за работа на групите и други цели.

Алгоритъм за превключване към обучение в електронна среда от разстояние

Ситуацията на непредвидимост на разпространението на COVID-19 изисква от ЦПЛР готовност за реакция и динамично планиране, което не бива да се свежда до формалното утвърждаване на планове, нужен е предварително обсъден и приет от педагогическия съвет/общото събрание на ЦПЛР – Кариерно ориентиране и консултиране списък от мерки, които да улеснят бързото и плавно преминаване от присъствено обучение към обучение в електронна среда от разстояние (ОЕСР) или при невъзможност за осъществяване на такова – към обучение от разстояние на хартиен носител. Нормативно това „превключване“ е заложено в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование с цел да се прилага не само в конкретната ситуация – в условията COVID-19, но и във всяка друга ситуация, която налага прекъсване на присъственото обучение поради непредвидени обстоятелства, и се очаква приемането му от Народното събрание още в началото на учебната 2020-2021 година.

Когато учениците от отделна група, по решение на РЗИ в резултат на положителен PCR тест на дете/ученик от групата или на учител-ръководител на група, са поставени под карантина, групата може да продължи обучението си в електронна среда от разстояние (там, където е приложимо) за периода на карантината, след което да се завърне обратно в ЦПЛР.

Ако по решение на РЗИ няколко или всички групи в ЦПЛР са поставени под карантина, обучението на децата/учениците в тези групи продължава в електронна среда от

разстояние (там, където е приложимо) по утвърденото или по ново седмично разписание за периода на карантината, след което се завръщат обратно в ЦПЛР.

В случаите на поставяне на учител-ръководител на една група под карантина, по решение на РЗИ в резултат на положителен PCR тест, децата/учениците от групата може да продължават обучението си в електронна среда от разстояние по утвърденото седмично разписание със заместващ учител-ръководител на група (ако е възможно да се намери такъв заместник в определеното направление и ако е приложимо съгласно спецификата на направлението) за периода на карантината, след което да се завърне обратно в центъра.

В случаите на поставяне на учител-ръководител на повече от една група под карантина, по решение на РЗИ в резултат от PCR тест, при осъществяван близък контакт на учителя с деца/ученици от повече групи децата/учениците от всички тези групи може да преминават към ОЕСР/занимания в електронна среда (там, където е възможно) за времето на карантината, след което да се завърнат обратно в ЦПЛР. При спазени изисквания за осъществена физическа дистанция с децата/учениците, обучението на децата/учениците продължава присъствено в ЦПЛР със заместващ учител, ако има такъв.

При обявяване от компетентните органи в населеното място, региона или страната на извънредна обстановка или в случаите на извънредни и непредвидени обстоятелства децата/учениците в ЦПЛР в съответно населеното място, региона или цялата страна преминават към ОЕСР/занимания в електронна среда (там, където е възможно) за срока на извънредната обстановка или на извънредните и непредвидени обстоятелства, след което се завръщат обратно в ЦПЛР.

Организирането и провеждането на ОЕСР/занимания в електронна среда (там, където е възможно) се извършва от учителите-ръководители на групи в рамките на определените часове за работа с групата/ите за деня, като при нормална продължителност на работното време за отчитане на деня като работен, учителят-ръководител на група/пи в рамките на определения брой часове за деня трябва да има поне 4 астрономически часа работа, свързана с осъществяване на обучението, или поне 20 астрономически часа седмично (4 часа среднодневно) при работна седмица от 5 работни дни. За дните, отчетени като работни, се дължат уговорените възнаграждения съгласно колективен трудов договор и/или вътрешни правила за работна заплата. При намалена продължителност на работното време изискването се прилага пропорционално.

Задължителните мерки за плавно преминаване от присъствено обучение към обучение в електронна среда от разстояние включват:

- Осигуряване на защита на личните данни на учителите и децата/учениците и сигурността на информацията в електронна среда.

- Събиране на база данни в ЦПЛР с актуални профили и мейли на децата/учениците.
- Избор на платформа за осъществяване на обучението и комуникацията, като се прилага следният приоритетен ред:
 - използване на единна платформа за цялото ЦПЛР;
 - ориентиране към общи, познати и използвани до момента платформи и приложения от учителите-ръководители на групи и децата/учениците в съответното ЦПЛР;
 - прилагани приложения и начини за комуникация в групата.
- Синхронизиране на използваните от различните учители-ръководители на групи платформи (при отчитане спецификата в дадено направление в конкретния център да използват единна платформа, която може да бъде различна от приетата на целия център ниво платформа).
- Избор на начин за осъществяване на обучението и комуникацията:
 - синхронно ОЕСР;
 - асинхронно ОЕСР;
 - редуване на синхронно и асинхронно ОЕСР;
 - алтернативни начини.
- Определяне на екип за подкрепа при осъществяването на ОЕСР и на организационен екип.

Поддържане на добър психоклимат и намаляване на ситуациите на напрежение, стрес и дезинформация

В настоящата ситуация е важно всички мерки да бъдат осъзнати и приемани от всички като значими за опазване здравето на децата и учениците, но и на техните семейства. Необходимо е да бъде намерен балансът между добрата информираност и прекаленото ангажиране на вниманието на децата/учениците с рисковете от разпространение на вируса. Важно е всеки център да осигури спокойна среда за работа в колектива на съответното ЦПЛР и за децата/учениците и техните семейства, в която да бъде предоставена необходимата информация за рисковете от заразяване, но в никакъв случай да не се допусне създаване на напрежение от непрекъснато фокусиране върху темата.

Мерките, описани в тези насоки, следва да се прилагат без това да създава напрежение и усещане за опасност.

За да се осигури позитивен психоклимат в настоящата ситуация ЦПЛР трябва да предприемат следните стъпки по отношение на работата в колектива, както и със семейството:

1. Обсъждане и информиране.

Правилата, които ще въведе всяко ЦПЛР, трябва първо да бъдат приети от колектива на съответния център. Ето защо всеки един от колектива трябва да участва в обсъждането на тези правила, за да разбере и да приеме своите задължения и да осъзнае необходимостта от спазването им. Одобрените от екипа на ЦПЛР правила трябва да бъдат представени на родителите и по подходящ начин на децата/учениците. Правилата трябва да бъдат представени с необходимите пояснения и аргументация от страна на учителите-ръководителите на групи, като това ще даде необходимата увереност и спокойствие от страна на родителите. Правилата трябва да бъдат отворени и променяни винаги, когато бъде оценена необходимостта от това, но всяка промяна трябва да бъде представяна на колектива и на семействата.

ЦПЛР задължително уведомяват родителите като изпращат електронни съобщения чрез електронен дневник, електронни приложения и/или електронна поща:

- в началото на учебната година – за създадената организация, предприетите мерки и за правилата, които следва да се спазват в ЦПЛР;
- регулярно – веднъж седмично, за епидемичната ситуация в ЦПЛР;
- извънредно – при наличие на болно дете/ученик, учител-ръководител на група или служител, или при промяна в някоя от мерките и правилата в ЦПЛР.

Съобщенията трябва да информират родителите относно броя на заболелите, от кои групи са, респ. с кои групи работят, ако са учители-ръководители на групи, мерките, които са предприети и предстои да се приемат, необходимостта и сроковете за превключване на обучение в електронна среда (там, където е възможно) и за възстановяване на присъствия учебен процес. Препоръчваме ЦПЛР да изготвят съобщенията с оглед недопускане на излишно напрежение. Общата част може да бъде изготвена предварително с цел по-бърза реакция.

Препоръчваме ЦПЛР да обменят идеи за подобни съобщения, като регионалните управления на образованието съдействат за това.

2. Познаване и прилагане.

Тук е важно да има определени отговорници за прилагане на правилата. В никакъв случай не трябва да се възприема строг контрол, а по-скоро при констатиране на неспазване на някое правило, то да се напомня и обсъжда необходимостта от подкрепа за неговото спазване. Аргументът за спазване на правилата винаги е свързан с опазване на собственото здраве и здравето на околните. Това важи не само за колектива, но и при констатиране на неспазване на правилата от децата/учениците.

3. Подкрепа при затруднения.

При неспазване на правилата в ЦПЛР от страна на член на колектива или от дете/ученик/родител е необходимо да се проведе разговор и да се окаже подкрепа, която може да се изразява в разговор и обсъждане на причините, но преди всичко в търсене на пътища за тяхното решаване.

Родителите и учителите-ръководители на групи трябва да демонстрират чрез своето поведение осъзнатата необходимост от спазването на всяко правило и при необходимост да го разясняват на децата/учениците. Така чрез техния личен пример децата/учениците много по-лесно ще възприемат правилата и това ще снее напрежението от непрекъснатото им повтаряне.

Добрата информираност и язната осъзнатост за необходимостта от спазването на правилата, въведени в ЦПЛР, са най-добрата основа за изграждане на добър психоклимат, намаляване на напрежението и стреса за колектива и за семействата. Не бива да се допуска насаждането на непрекъснат страх, а по-скоро увереност, че спазването на правилата е важно за намаляване на рисковете и личната отговорност на всеки е ключов фактор за недопускане на разпространението на вируса.

Препоръчваме учителите-ръководители на групи да използват само надеждни източници на информация като Световната здравна организация и Министерството на здравеопазването. Със сигурност знаем, че този вирус все още не е достатъчно изследван и липсва достатъчно надеждна и научно обоснована информация за неговото развитие и дори разпространение, поради което е добре да се проверява всяка информация, разпространявана до семействата. Тази проверка може да се осъществява и чрез РЗИ.

В същото време е необходимо ЦПЛР да събере от родителите актуална здравна информация за всяко дете/ученик.

Кризата като възможност за развитие

Всяка една проблемна ситуация ни кара да търсим нови възможности и решения, за да постигнем поставената цел. Създаването на собствен модел от всяко ЦПЛР за организиране на обучение в условията на COVID-19 предполага експериментиране и прилагане на различни педагогически и организационни модели и практики. Споделянето им ще окаже положително въздействие върху подобряване на образователната среда и при създаване на още по-сплотени и взаимодействащи ЦПЛР.

Анализът на постигнатото и на трудностите и предизвикателствата, които трябва да се преодолеят, ще даде информация за необходимостите от дооборудване и технологична обезпеченост на обучението.

Ситуацията с разпространението на вируса сложи отпечатък върху всички сфери на обществения живот, върху всички системи, върху всеки от нас. Наред с това показва, че

образованието е една от най-гъвкавите системи и ни даде увереност, че правилните решения за постигане на качествено, достъпно и приобщаващо образование са по посока на:

- децентрализиране на решенията в зависимост от всяка конкретна ситуация, делегиране на повече права на равнище на ЦПЛР, персонални отговорности за взети решения и предприети мерки;
- превръщане на ЦПЛР в активна общност чрез оптимизиране на връзките между участниците в обучението и утвърждаване на родителите като партньори в обучението;
- достъп до много източници на информация и образователни ресурси, изобилие от платформи и начини за комуникация, обединение и споделяне на добри педагогически практики в името на образованието;
- гъвкави творчески решения, разчупване на рутината и прилагане на иновации, интерактивен подход в обучението;
- фокусиране върху очакваните резултати от обучението, поставяне на акцента върху формирането на умения, пречупване на обучението през заобикалящия детето/ученика свят и жизнения и социален опит, който то има;
- открояване значимостта на меките умения – децата/учениците активно ще участват в процесите на планиране и управление на обучението, ще развиват способностите за работа в екип и изпълнение на проектни задачи, при които се изисква толерантност към мнението на другите участници в дейността и вземане на информирани решения;
- формиране и развитие на уменията на децата/учениците за устойчиво развитие, здравословен начин на живот и активно гражданство.

Кризата за пореден път ни показва, че ключът към ефективност на образователния процес е синхрон между всички учители-ръководители на групи, активната подкрепа на ръководството на ЦПЛР и (съ-)участие на родителите.

ОТВОРЕН СПИСЪК ОТ ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ РЕШЕНИЯ В ЦПЛР

А. За осигуряване на дистанция между групите – предвид и обстоятелството, че децата/учениците в групите са от различни детски градини/училища:

1. Организация на обучението в ЦПЛР.

Ръководителите на групите в отделните направления (науки, изкуства, технологии и спорт) използват само специализираните си кабинети или зали.

- Част от часовете на групите се осъществяват на открито, когато метеорологичната обстановка и спецификата на групата позволява това.
- Използване на един учебен чин/учебна маса/работна среда от едно дете/един ученик и разполагане на местата за сядане на децата/учениците шахматно, където е приложимо (при малочислени групи и в по-големите стаи в ЦПЛР).
- Осигуряване на физическо разстояние между масата/катедрата/бюрото на ръководителя на групата и първия ред маси/чинове/работна среда на децата/учениците с цел спазване на дистанция от поне 1,5 метра по време на обучението, където е приложимо, особено при работа на учителите с повече от една група.
- Намалване на ненужни предмети в коридори/стаи/кабинети/ зали за спорт в ЦПЛР.

2. Коридори и стълбища.

- Разделяне на коридорите на ленти с цел еднопосочно придвижване, където това е възможно.
- Правила за регулиране на влизането и излизането и придвижването по коридори и етажи, без струпване на входа и при спазване на дистанция.
- Редовно проветряване на коридорите и общите пространства. При подходящи метеорологични условия – постоянно.

3. Междучасия. Тоалетни/миялни помещения.

- Определяне на различно начало на учебните занятия в групите в различните направления и на различен график за междучасията.
- Сливане на часове за отделни групи с цел междучасията да не са в един и същ времеви интервал за всички групи.
- Допускане на блокове от два последователни часа на една група с цел ограничаване на контактите с различни учители-ръководители на групи и възможност за различен график на междучасията.

- Определяне на правила децата/учениците да не се струпват (да се определи максимален брой деца/ученици, които могат да влизат, в зависимост от капацитета на сградата).
- Свободен режим за ползване на тоалетните (децата/учениците от групите могат да излизат до тоалетна по всяко време). Този вариант е още по-препоръчителен, ако се избере обучителен график на групите със слети часове.

4. Входи.

- По възможност да се отворят повече входи (за ЦПЛР с повече групи и деца/ученици), така че да не се допуска струпване. Условието е обаче да има лице на всеки вход.
- Разделяне на групите при ползване на различните входи (където е приложимо).

5. Хранене на деца/ученици от групите.

- Обособени зони за хранене, при условие, че има желаещи деца/ученици за хранене.
- Правила да не се допускат опашки от близкостоящи деца/ученици.
- Недопускане на споделяне на храни и напитки.
- Хранене на деца/ученици в двора на ЦПЛР, ако има желаещи ученици да се хранят в ЦПЛР.

6. Дворно пространство.

- Максимално ограничаване на влизането на външни лица в сградата на ЦПЛР чрез маркиране на зони за достъп на родители в двора, до входа, за придружители на деца/ученици със специални образователни потребности и т.н. и при спазване на изискванията на физическа дистанция и дезинфекция.
- Разделяне на дворовете на зони за отделни групи.
- Провеждане на повече занятия навън – където е приложимо.

7. Комуникация. Учителска стая.

- Ограничаване на близката комуникация между учители-ръководители на групи и на престоя им в учителската стая.
- По-голяма част от комуникацията да се осъществява в електронна среда (по телефон, електронна поща и др.), а при необходимост от пряка комуникация да се спазват изискванията за физическа дистанция и носене на защитни маски или шлем.
- Комуникация с родителите да се осъществява предимно с електронни средства, а индивидуалните срещи и консултации да се провеждат по предварителна уговорка и при спазване на изискванията на МЗ.
- Провеждането на родителски срещи, събрания на обществения съвет, общи събрания и педагогически съвети да става в електронна среда, а при нужда от пряка

комуникация – в по-голямо помещение, което гарантира спазване на правилата на МЗ.

8. Зали за спорт.

- Използване на залите за спорт само в случаите, когато не е възможно провеждането на часовете по вид спорт да е на открито. При невъзможност, поради спецификата на вида спорт, в залата да се провеждат часовете само на една група.

9. Помещение за библиотечен фонд на ЦПЛР.

- Използване на ресурсите от помещението за библиотечния фонд на ЦПЛР с предварителна заявка онлайн.

10. Озониране и пречистване на въздуха.

- Използване на бактерицидни лампи от затворен тип за дезинфекция на въздух, които могат да работят без прекъсване в присъствието на хора. Препоръчва се използваните от системите пури да не продуцират озон (ozon-free).
- Използване на устройства, които да пречистват въздуха, които да унищожават вирусни и бактерии, в т.ч. вируса на COVID-19.

Б. За подпомагане преминаването от присъствено обучение към обучение в електронна среда от разстояние (там, където е възможно):

- Създаване на групи за бърза комуникация (директори на ЦПЛР – РУО, учители-ръководители на групи – ръководство, учители-ръководители на групи – родители, учители-ръководители на групи – деца/ученици)
- Определяне на различна продължителност на електронните занятия в зависимост от възрастта и уменията за саморегулация на децата/учениците и в зависимост от спецификата на направлението на групата.
- Разработване или споделяне чрез сайта на ЦПЛР на ръководства за учители, деца/ученици, родители за ОЕСР и на ресурси:
 - ръководства с инструкции за ползване на платформата или платформите за обучение;
 - ръководства за учители – линкове към електронните ресурси, записи на видеозанятия на учители на групи от различни направления, качени на сайта на ЦПЛР, и т.н. (където е приложимо);
 - ръководства за деца/ученици – електронни ресурси, добри практики за екипна работа и групови проекти на техни съученици, активно включване в процеса на обучение в ЦПЛР;
 - ръководства за родители – електронни ресурси за проследяване на график, добри практики, обратна връзка /форум или друго.